

**EBÛ ALİ EL-CÜBBÂÎ
İLE
EBU'L-HASAN EL-EŞ'ARÎ
ARASINDA
NÛBÛVVET TARTIŞMALARI**

Ömer FİDANBOY

AKADEMİSYEN
KİTABEVİ

© Copyright 2018

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademişyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-605-258-148-3

Yayın Koordinatörü

Yasin Dilmen

Kitap Adı

Ebü Ali El-Cübbâi
İle Ebu'l-Hasan El-Eş'arî Arasında
Nübüvvet Tartışmaları

Kapak ve Sayfa Tasarımı

Akademişyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

25465

Editör

Hacı ÖNEN

Baskı ve Cilt

Sonçağ Matbaacılık

Yazar

Ömer FİDANBOY

DOI

10.37609/akya.1849

GENEL DAĞITIM

Akademişyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A

Yenişehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Hamd bütün hakikatlerin kaynağı olan Allah'a, salât ve selam O'nun hak ile batılı birbirinden ayıran peygamberine, âline, ashabına ve Onun yolundan gidenlere olsun.

Günümüze kadar varlığını koruyabilmiş olan Ehl-i sünnet, Mu'tezile, Şiâ ve diğer itikadî mezheplerin her birinin gayesi ve kendilerince belirlemiş oldukları ana hedef; İslâm dinindeki kapalı hususları açığa kavuşturmak, akîde ile ilgili vârid olan şüpheleri gidermek ve muhalif düşünenlere karşı sağlam delillerle bu dini savunmaktır. Bu sebeble hepsinin kaynağı Kur'an ve Sünnettir.

İslâm'ın kişilere sunduğu düşünce özgürlüğü ve sürekli teşvik ettiği akıl yürütme eylemi sayesinde gerek itikadî gerekse siyasî saiklerle birçok mezhep, İslâm yorum ve düşünce geleneği içerisinde yer almış ve varlığını sürdürmüştür. İslâm tarihi analiz edildiği takdirde, düşünce özgürlüğünün revaçta olduğu dönemde, farklı görüş ve mezheplerin önem kazandığı görülmektedir. İşte bu düşünce özgürlüğünün bir meyvesi olan ve aynı zamanda Ehl-i sünnet'in önemli ekollerinden birini teşkil eden Eş'arîlik ve bu ekolün öncüsü Ebu'l Hasan el-Eş'arî özellikle Mu'tezile ekolünden ayrıldıktan sonra İslâm düşüncesine pek çok katkıda bulunmuş ve çok mühim eserler telif etmiştir.

Öte yandan Ebû Ali el-Cübbâî'nin, özellikle kelâmalanında Eş'arî üzerindeki etkisi yadsınmaz. Zira Eş'arî, henüz çocukluk yıllarında iken ona talebe olmuş ve fikrî bir alt yapı kazanmıştır.

Bu kitabımızda görüşleriyle Eş'arîlik mezhebinin temellerini atan Ebu'l Hasan el-Eş'arî ve Basra Mu'tezilesinin sekizinci dönem âlimlerinin başı olarak kabul edilen Ebû Ali el-Cübbâî'nin nübüvete dair görüşleri karşılaştırılacaktır. Konu hakkında yapılan araştırmalarda Eş'arî ve Cübbâî'nin görüşlerinin mukayeseli değerlendirilmesi hususunda herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bundan dolayı bahsi geçen konunun araştırılmasının bu alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KISALTMALAR

AÜİFD	:	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
AÜİFY	:	Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Yayınları
As.	:	Aleyhisselâm
b.	:	Bin
Bkz.	:	Bakınız
c.	:	Cilt
Çev.	:	Çeviren
DİA	:	Diyanet İslâm Ansiklopedisi
DÜİFD	:	Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
h.	:	Hicrî
Haz.	:	Hazırlayan
Hz.	:	Hazret
İA	:	İslâm Ansiklopedisi
MÜİFD	:	Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
MÜİFVY	:	Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları
Nşr.	:	Neşreden
r.a.	:	Radiyallahu anh.
s.	:	Sayfa
s.a.v.	:	Sallallahu Aleyhi ve's Sellem
SAÜİFD	:	Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
TDV	:	Türkiye Diyanet Vakfı
TDVY	:	Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları
Thk.	:	Tahkik
Trc.	:	Tercüme eden
t.y.	:	Yayın tarihi yok
t.s.	:	Tarihsiz
vb.	:	Ve benzeri
vd.	:	Ve devamı
yy.	:	Yayın yeri yok

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	1
1.Araştırmanın Konusu ve Önemi	1
2.Araştırmanın Metodu	2
3. Araştırmanın Kaynakları	2
4. Ebu'l-Hasan El-Eş'arî İle Ebû Ali El-Cübbâî'nin Hayatı Ve İlmî Kişilikleri.....	4
4.1.Ebu'l-Hasan el-Eş'arî'nin Hayatı ve İlmî Kişiliği	4
4.2. Ebû Ali el-Cübbâî'nin Hayatı ve İlmî Kişiliği	24

BÖLÜM 1

NÜBÜVVETİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ	37
1.1. Nübüvvet İle Doğrudan İlgili Kavramlar.....	37
1.1.1. Nebî Kavramı	40
1.1.2.Resûl Kavramı.....	45
1.1.3. Resûl ile Nebî Kavramları Arasındaki Fark	47
1.1.4. Her Millete Kendi Dilleriyle Tebliğ Edecek Peygamber Gönderilmesi	52
1.1.5. Nebî ve Resûllerin Sıfatları	58
1.1.6. Peygamberlerin Cinsiyeti	72
1.1.7. Peygamberlerde İctihad.....	76
1.1.8. Peygamberler ile Melekler Arasında Üstünlük Meselesi.....	77
1.1.9.Vahiy Kavramı.....	81
1.1.9.1. Ebu Hasan el-Eş'arî'nin Vahiy Anlayışı.....	84
1.1.9.2. Ebu Ali el-Cübbâî'nin Vahiy Anlayışı	87
1.1.10.Mucize Kavramı	96
1.1.10.1. Ebu Hasan el-Eş'arî'nin Mucize Anlayışı	98
1.1.10.2.Ebu Ali el-Cübbâî'nin Mucize Anlayışı	100
1.2.Nübüvvet İle İlgili Dolaylı Kavramlar.....	107
1.2.1.Keramet Kavramı	107
1.2.1.1 Ebu Hasan el-Eş'arî'nin Keramet Anlayışı	108
1.2.1.2 Ebu Ali el-Cübbâî'nin Keramet Anlayışı.....	111

BÖLÜM 2

NÜBÜVRETİN KURAMSAL ÇERÇEVESİ	117
2.1. Nübüvvetin Hükmü İle Vehbîlik-Kesbîlik Meselesi	117
2.1.1. Nübüvvetin Hükmü, İmkân ve Gerekliliği	117
2.1.1.1. Ebu'l-Hasan El-Eş'arî'ye Göre Nübüvvetin İmkânı	123
2.1.1.2. Ebû Ali el-Cübbâî'ye Göre Nübüvvetin İmkânı	126
2.1.1.3. Ebu'l-Hasan El-Eş'arî'ye Göre Nübüvvetin Gerekliliği	127
2.1.1.4. Ebû Ali el-Cübbâî'ye Göre Nübüvvetin Gerekliliği	130
2.1.2. Vehbîlik-Kesbîlik Meselesi	133
2.1.2.1. Ebu'l-Hasan el-Eş'arî'nin Vehbîlik-Kesbîlik Meselesine Yaklaşımı	136
2.1.2.2. Ebû Ali el-Cübbâî'nin Vehbîlik-Kesbîlik Meselesine Yaklaşımı	137
2.2. Hatm-İ Nübüvvet Tartışmaları	138
2.3. İmamet Tartışmaları	145
SONUÇ	154
KAYNAKÇA	156

lı düşündüğünü ortaya koyduk. Kanaatimizce bu iki şahsiyet üzerine daha geniş çaplı çalışmalar yapıp ilim dünyasına kazandırılmalıdır. Kitabımızın bu yönde faydalı bir çalışma olacağını ümit ederiz.

KAYNAKÇA

ADAM Hüdaverdi, “Nübüvvet’e Dair İkiMesele Nebîlle ResûlArasındakiFark Ve Kadın’ın Peygamberliği”,**SAÜİFD.**,1996, sayı.1, s.82.

AHATLI Erdinç, **Peygamberlik ve Hz. Muhammed’in Peygamberliği**, DŞB., Yay.,s.26, Ankara 2007.

AKÇAY Mustafa, **Bir Kelâm Problemi Olarak Nübüvvetin İmkânı**, SAÜİFD, 3/2001.

AKGÜÇ Ahmet, **Eş’arî Düşüncede Şartlı Kıyasların Kullanımı**, Uluslararası İmam Eş’arî ve Eş’arîlik Sempozyumu Bildirileri Siirt Üniversitesiİlahiyat Fakültesi (21-23 Eylül 2014).

AKOĞLU Muharrem, “**el-Hayde Bağlamında Halku’l-Kur’ân Tartışmaları**”, Bilim name: Düşünce Platformu, yıl: 2005/2, c.3, s: 8.

ALBAYRAK Mevlüt, “**İbn Sina Açısından Dünyaya müdahale Vasıtası Olarak Nübüvvet**”, Süleyman Demirel Üniversitesi İlahiyat Fakültesi II. Kutlu Doğum Haftası Sempozyumu, Isparta 19, 20 Nisan 2001.

ALPER Hülya, **İbn-i Sinâ Ve Bakallâni Örneğinde İslâm Filozofları Ve Kelâmcıların Nübüvvet Anlayışına Genel Bir Bakış**, İslâm’da Peygamberİnancı Sempozyumu, (Editör: İbrahim Coşkun), Ensar Neşriyat, İstanbul 2009.

ALPER Ömer Mahir, **İslâm Felsefesinde Akıl-Vahiy, Felsefe-Din İlişkisi**, Ayışığı Kitapları, İstanbul 2000.

ALTINTAŞ Ramazan, “**Geçmişten Günümüze Kelâm Geleneği**”, Eskiye Dergisi, sayı: 16, s.27, Ankara 2010.

ALTUNDAĞ Mustafa, “**Kelâmullah - Halku’l-Kur’ân Tartışmaları Çerçevesinde ‘Kelâm-ı Nefsî-Kelâm-ı Lâfzî’ Ayrırımı**”, MÜİFD, yıl 2000, sy: 18.

ÂLÜSÎ Şihabuddîn Mahmud b. Abdullah el-Hüseynî, **Ruhu’l-Meânî fi Tefsiri’l-Kur’ani’l-Âzîm ve’s-Seb’i’l-Mesani**, thk. Ali Abdülbari Atiyye, nşr. Daru’l-Kutubi’l-İlmiyye, Beyrût h.1415.

----- **Cilau’l-Ayneyn fi Muhakemeti’l-Ahmedeyn**, nşr. Matbaatü’l-Medeni 1981.

ÂMİDÎ Seyfüddin Ebû’l-Hasan Ali b. Ali b. Muhammed, **Çâyetü’l-Merâm fi ilmî’l-Kelâm**, thk. Hasan M. Abdüllatif, Lecnetü İhyâii’-Türâşî’l-İslâmi, Kahire 1971.

----- **el-Mübîn fi Şerh-i Elfâzi’l-Hükemâ ve’l-Mütekellimin**, thk. Hasan Mahmud Şafîi, Kahire1983.

----- **Ebkârü’l-Efkâr fi Usûli’-d-Din**, (Nşr.; A. Muhammed el-Mehdi), Dârü’l-Kütübi ve’l-Vesâiiki’l-Kavmiyye, Kahire2002.

----- **el-İhkam fi Usuli’l-Ahkâm**, thk. Abdurrezzak Afifi, nşr. Mektebetü’l-İslâmiyye, Beyrût t.s.

ARSLAN Abdülgaflar **Kur’ân’da Vahiy**, Ankara Okulu Yayınları,Ankara2000.

-----**İslâm’da Peygamberlik ve Yalancı Peygamberlik Olgusu**, Ankara: Araştırma Yayınları, 2009.

ASKERÎ Hüseyin bin Abdullah, **Mu’cemu’l-Furuku’l-Lügaviyye**, Müessese neşri İslâm, Kum1384.

AŞKAR Muhammed b. Süleyman, **Efâlü’r-Resûl ve Delaletuha âla’l-Ahka-**

mi's-Şer'iyye, nşr. Müessesetü'r-Risale, Beyrût 2003.

ATAY Hüseyin, **İslâm'ın İnanç Esasları**, Ankara 1992.

ATTAR Hasan b. Muhammed eş-Şafî, **Haşiyetü'l-Attar ala Şerhi'l-Celal el-Mahallî âlâ Cemî'l-Cevamî**, Daru'l-kutubi'l-İlmiyye, ts.

AYAR Kenan, "**Ebu Musa Eş'arî'nin İdari ve Siyasî Faaliyetleri**", Din Bilimleri Dergisi, c.1, sayı 3, s.6.

AYDIN Fuat, **Yahudilik**, İnsan Yayınevi, İstanbul 2004.

AYDIN Mehmet, **Din Felsefesi**, İzmir İlahiyat Fak. Yayınları, İzmir 2002.

AYDIN Mehmet Akif, '**İmamet**', **DİA**, s. 201-204.

AYDINLI Osman, "**Mu'tezile Ekolü Teşekkülü, İlkeleri ve İslâm Düşüncesine Katkıları**", Marife -Mu'tezile Özel Sayısı-, yıl: 3, sayı: 3, 2003.

AYDINLI Yaşar, **Farabi'de Tanrı İnsan-İlişkisi**, İz yay, İstanbul 2000.

BAĞDÂDÎ, Ahmed b. Ali Hatib, **Târihu Bağdâd ev Medineti's Selâm**, Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrût 1998.

BAĞDÂDÎ Ebû Mansûr Abdülkahir b. Tâhir b. Muhammed et-Temimî, **Kitâbü Usûli'd-Din**, Dârü'l-Kütübi'l-İlmiyye, Beyrût 1981.

----- **Kitâbü'l-Milel ve'n-Nihal**, thk. A. Nasri Nâdir, nşr. Dârü'l-Masrık, Beyrût 1992.

----- **el-Fark beyne'l-Fırak**, thk. M. Muhyiddin Abdülhamid, nşr. Daru'l-Afaki'l-Cedide, Beyrût 1977.

BACÛRÎ İbrahim, **Hâşiyeye Ala metni's-Senüsiyye**, Matbaatü Amiretü'-ş-Şerefiyye, 1303.

BAHÇECİ Muhittin, **Âyet ve Hadislerde Peygamberlik ve Peygamberler**, Türday Yay. İstanbul 1977.

----- **Mucizenin İmkâm ve Tabiat Kanunlarının Zorunsuzluğu**, EÜİFD, c. I, Kayseri 1983.

BAHRANÎ İbn Meysem, **Kavaidu'l-Meram fi İlmi'l-Kelâm**, Kum, Ayetullah Necfi Mer'aşi Kütüphanesi, ikinci baskı, 1406.

BÂKILLÂNÎ Ebu Bekir et-Tayyib, **Temhidü'l-Evâil ve Telhisu'd-Delâil**, thk. İmâdüddin Ahmed Haydar, Beyrût 1987.

----- **Kitâbü't-Temhid fi'r-Reddi alâ'l-Mülhideti'l-Muattıla ve'r-Rafıza ve'l-Hâvâric ve'l-Mutezile**, nşr. Mahmud M. El-Hudari ve Abdülhâdi Ebu Ride, Kahire 1947.

BARLAK Muzaffer, **Bir Kelâm Problemi Olarak Nübüvvet -Bâküllâni ve Kâdi Abdülcebâr Örneği-** Samsun 2013.

BAYRAM İbrahim, **İslâm Düşüncesinde Nübüvvetin Vehbiligi-Kesbiligi Mesalesi**, Gaziosmanpaşa Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 1, Yıl: 2015/1.

BEBEK Adil, "**Kelâm Literatürü Işığında Mu'cize ve Hz. Muhammed'e Nispet Edilen Hissi Mu'cizelerin Değerlendirilmesi**", MÜİFD, İstanbul 2000.

BEDEVÂ Abdurrahman, **Mezâhibül-İslâmiyyin**, Beyrût 1997.

----- **Min Belâğati'l-Kur'ân**, Beyrut, 2011.

----- **el-Munteka min minhaci'l-İtidal fi Nakdi Kelâmi ehli'r-Rafdi ve'l-İtizal**, thk. Muhibbuddin el-Hatibî ts.

BELH Ebû'l-Kâsım Abdullâh b. Ahmed b. Mahmûd, **Bâbü Zikri'l-Mu'tezile min Makâlâti'l-İslâmiyyin**, nşr. Fuâd Seyyid, ed-Dârü't-Tünisiyye li'n-Nesr, Tunus 1974.

BEŞER Faruk, **Ebu Hanife'nin Kur'ân Anlayışı**, Usûl Dergisi, 2004.

BEYAZÎ, Kadi'l-Kudat Kemalüddin, **İşârâtul-Meram min ibârâti'l-İmâm**, Mısır 1949.

BEYHAKÎ Ebu Bekr Ahmed b. Hüseyin, **Şuabu'l-İmân**, thk. Abdülali Abdülhami-

dHâmid, Riyad 2003.

BOLAY Süleyman Hayri, **Felsefi Doktrinler ve Terimler Sözlüğü**, Ankara: Akçağ Yayınları, 1996.

BOZAN Metin, “**İmamiyye Şiâ’sı’nın Peygamberlik ve İmamet Anlayışlarının Mukayesesi**”, **Dini Araştırmalar Dergisi**, Eylül- Aralık 2006, c.9, s.26, s.s. 95-112.

BUHARÎ Ebu Tayyib Muhammed Sıddık Han, **Fethü’l-Beyan fi Makasidi’l-Kur’an**, el-Mektebetü’l-Asriyye, Beyrût 1992.

BUHÂRÎ Muhammed b. İsmail Ebû Abdullah, **el-Câmiu’s-Sahih**, thk. Mustafa Dîb BULUT Halil İbrahim, **Kur’ân Işığında Mucize ve Peygamber**, Rağbet Yayınları, İstanbul2002.

----- “**Mucize**”, DİA, s.30.

----- “**Hârikulâde Olması Açısından Kerâmet ve Mu’cize İle İlişkisi**”, SA-ÜİFD, Sakarya 2001, sy: 3.

BUTÎ M. Said Ramazan, **Kübrâ Yakiniyyati’l- Kevniyye**, (çev. Mehmet Yolcu, Hüseyin Altınalan), Madve yay. İstanbul 1996.

CAHIZ, **el-Beyân ve’t-tebyin**, Beyrut 1995.

CERRAHOĞLU İsmail, **Tefsir Usûlü**, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara 1989.

CEVHERÎ, İsmail b. Hammad, **es-Sıhah Tacü’l-Lüğa ve Sıhâhu’l-Arabiyye**, thk. Ahmed Abdülğaffar, Dârü’l-İlm, Beyrût 1987.

CÜRCÂNÎ Seyyid Şerif,

CÜRCÂNÎ, Ali b. Muhammed Seyyid Şerif, **et-Tarifât**, nşr. Muhammed Abdurrahman, Beyrût 2003.

----- **Şerhu’l-Mevâkıf**, Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı, İstanbul 2015.

----- **Şerhu’l-Mekâsüd**, thk. Muhammed Bedruddin en-Nu’manî el-Halebî, Mısır 1907.

CÜVEYNÎ, Ebû’l-Meâlîİmâmu’l-Harameyn Rüküddin Abdülmelik, **eş-Şâmil fi Usûli’l-Din**. Beyrût 1999.

----- **el-Akidetü’n-Nizâmiyye**, (Hevâmiş ile birlikte), Mektebetü’l-İman, 2. Baskı, Mısır 2006.

----- **Kitâbü’l-irşad ilâ kavâti’ledilleti fi usûli’l-i’tikâd**, thk. Esad Temim, Müessesetü’l-Kütübi’s-Sekafiye, Beyrût1985.

ÇALIŞKAN Necmettin, **Kehf Sûresi Bağlamında Hz. Mûsâ ve Sâlih Kul (Hızır) Kıssası ve Antakya’da Hızır İnanıcının Sosyo-Kültürel Etkileri**, ToplumBilimleriDergisi, 2015, Temmuz-Aralık Vol. 9, Num.18: 243-262.

ÇELEBÎ Ahmet, **Mukayeseli Dinler Açısından Yahudilik**, Çeviren: Ahmet M. Büyükcınar- Ömer F. Harman, Kalem Yayınevi, İstanbul 1978.

ÇELEBÎ İlyas, **İslâm İnanç Sisteminde Akılcılık ve Kâdı Abdülcebâr**, İstanbul 2002.

DAUDÎ Khalid Zaferullah, **Hatm-i Nübbüvvet**, Literatür, DİA., İstanbul, 1997, c. 16, s. 479-484.

DEHHUDA Ali Ekber, **Lügat Name**, Tahran, Müessese Lügat Name Dehhuda, 1334. DEVELİOĞLU Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat**, Aydın Yay., Ankara 2006.

DEMİRCİ Muhsin, **Vahiy Gerçeği**, İFAV, İstanbul 2011.

DİMEŞKÎ Ebu Hafs Siracuddin Ömer b. Ali el-Hanbelî Dimeşki, **el-Lubab fi Ülumi’l-Kur’an**, thk. Adil Ahmet-Ali Muhammed, nşr. Daru’l-Kutubi’l-İlmiyye, t.s.

EBÜ DÂVÛD İmân b. el-Eş’as es-Sicistânî el-Ezdi, **Sünen-i Ebû Davûd**, Çağrı

Yay. İstanbul, 1981.

EBU'L-FİDA İmadudin İsmail b. Ali, **el-Muhtasar fi Ahbari'l-Beşer**, nşr. Hüseyiniyye Matbaası, ts.

EBU TURAB Seyyid b. Hüseyin, **Wa Muhammedâ (İnne Şanieke Huve'l-Ebter)**, Daru'l-Âffanî, Mısır 2006.

EBÜ ZEHRA Muhammed, **İslâm'da Fıkhi Mezhepler Tarihi**, terc. AbdülKâdir Şener, İstanbul 1976.

EHVÂZÎ Ebû Ali Hasen b. Ali b. İbrâhîm b. Yezdâd, **Mesâlibu İbn Ebi Bişr el-Eş'âri**, Neşr. Michel Allard, 1970.

EMİN Ahmed, **Zuhru'l-İslâm**, Kahire 1964.

EMİR PADİŞAH EL-HANEFÎ Muhammed Emin b. Mahmud, **Teysiru't-Tahrir**, Daru'l-Fikir, Beyrût ts.

ENDELÜSÎ Ebu Hayyan Muhammed b. Yusuf, **el-Bahru'l-Muhit fi't-Tefsir**, thk. Sıdkî Muhammed Cemil, nşr. Daru'l-Fikir, Beyrût h.1420.

EN-NEDVETÜ'L-ALEMİYYE li'ş-Şebabi'l-İslâmî, **el-Mavsuatü'l-Müeyyessere fi'l-Edyani ve'l-Mezahibi ve'l-Ahzabi'l-Muasır**, nşr. Daru'n-Nedve, h.1420.

ERDEMCİ Cemalettin, "Kelâm İlminde Vahiy", **Milel ve Nihal Dergisi**, İstanbul 2011, 8 (1), 119-142.

----- "Eş'ariliğin Selçuklu Siyasetinin Sistemleşmesindeki Rolü", İslami İlimler Dergisi, Yıl 7, Cilt 7, Sayı 2, Güz 2012 (7/32)

ERBAŞ Muammer, "**Sünnî Tefsir Geleneğinde Mu'tezile'nin Yeri(Mefâtihu'l-Gayb Örneği)**", DEÜİFD, yıl: 2004, sy: 20.

ERDOĞAN İsmail, "**İslâm Filozoflarına Göre Nübüvvet ve Mucize**", FÜİFD, Elazığ 1996.

EŞ'ARÎ, Ebu Hasan Ali b. İsmail, **Makâlâtü'l-İslâmiyyin ve İhtilâfû'l-Musâllin**, nşr. M. Muhyiddin Abdülhamid, el-Mektebetü'l-Asriyye, Beyrût1990.

----- **Risâletun ilâ Ehli's-Sağr bi Bâbi'l-Ebvâb**, thk. Abdullah Şakir el-Cüneydî, nşr; İmadetü'l-Bahsi'l-İlmiy, Medine h.1413.

----- **el-Lüma fi Redd ala Ehl-i Zeyğ ve'l-Bida**, thk. İzzettin Seyrean, nşr. Dârü Lübnân li't-Tabi ve'n-Neşr, Beyrût1987.

----- **er-Risâle fîlîstihşani'l-Havz fi ilmî'l-Kelâm**, haz. Muhammed Zannavi, Beyrût2000.

----- **el-İbane an Usûli'd-Diyâne**, thk. Abbas Sabbağ, Daru'n-Nefais,Beyrût2010.

FAHRU'D-DİN RAZÎ, Ebu Abdillâh Muhammed er-Razi, **et-Tefsiru'l-Kebir (Mefâtihu'l-Gayb)**, nşr. Daru İhyai't- Tûrâsi'l-Arabî, Beyrût 1420.

----- **el-Erbain fi Usûli'd-Din**, thk. Ahmed Hicâzi Sekkâ, Mektebetü'l Külliyyâti'l-Ezheriyye, Kahire 1986.

----- **Muhassalu Efkarî'l-Mütekaddimin ve'l-Müteahhirin mine'l- Ulemâi ve'l-Hukemâi ve'l-Mütekellimin**, nşr. Taha Abdurrauf Sad, Beyrût 1984.

----- **İsmetü'l-Enbiyâ**, thk. Muhammed Hicâzi, Kahire 1986.

----- **en-Nübüvvât ve mâ yeteallaku bihâ**, thk. Ahmed Hicâzi Sekkâ, Beyrût 1886.

FARABÎ, Ebû Nasr Muhammed b. Muhammed b. Tarhan b. Uzluğ, **el-Medinetü'l-Fadılâ**, çev. Ahmet Arslan, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.

FAYUMÎ Ahmed bin Muhammed, **Misbahu'l-Munir Fi Garibi'l-Şerhi'l-Kebir il-Rafîf**, ikinci baskı, Kum, neşri Hicret, 1414.

FAZIL MİKDAD, Muhammed bin Hasan, **en-Nafi'u Yevme'l-Haşr Şerhu'l-Babu Hadi Aşer**, Tahrân, Müessesetü Mutalaati'l-İslâmî, 1365.

- FERRÂ Ebu Zekeriyya Yahya b. Ziyad, **Meâni'l-Ku'an**, Beyrût 1982.
- FİRUZABÂDÎ Muhammed b. Yaküb eş-Şirâzi, **Kâmûsu'l-Muhit**, Müessesetü'r-Ri-sale, Beyrût 2005.
- FUADAbdûlbaki, Mahmud, **el-Mu'cemu'l-Müfehres li-Elfâzi'l-Kur'âni'l-Kerim**, Dâru'l-Hadis, Kahire 1998.
- GAZZÂLÎ Ebû Hâmid Muhammed b. Muhammed b. Ahmed, **el-İktisâd fi'l-İtikâd**, nşr. Dâru'l-Emâne, Beyrût 1969.
- **el-Munkızu mine'd-Dalâl**, nşr. Ahmet Şemseddin, Beyrût 1988.
- **Me'âricü'l-Kuds fi Medârici Ma'rifeti'n-Nefs**, nşr. Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrût 1988.
- **er-Rîsâletü'l-Leduniyye**, (Çev. Serkan Özburun, Y.Özkan Özburun) Furkan Yay. İstanbul, 1995 s. 95.
- **Tehâfütü'l-Felâsife**, (Çev. Hüseyin Sarioğlu, Mahmut Kaya) 2014.
- GÖLCÜK Şerafeddin, Süleyman TOPRAK, **Kelâm**, Konya 1996.
- **Kelâm Tarihi**, İstanbul 2000.
- GÜRKAN Salime Leyla, **Yahudîlik**, İstanbul: İsam Yayınları, 2008.
- HAMİDULLAH Muhammed, **İslâmiyet ve Hıristiyanlık**, İhsan Süreyya Sırma (Çev.), İstanbul: Beyan Yayınları, 2007.
- **İslâm Tarihine Giriş** (çev. Ruhi Özcan), İstanbul 1994.
- **İslâm Peygamberi**, (Terc. Sait Mutlu -Salih Tuğ), İstanbul 1969.
- HAKKI İzmirli İsmail, **YenîlmiKelâm**, Umran Yayınları, Ankara 1981.
- HARMAN Ömer Faruk, "Yahudilikte Peygamberlik ve Peygamberler", **İslâm Tetkikleri Dergisi**, 1995.
- HARPUTÎ Abdullatif, **Tenkihu'l-Kelâm fi Akâidi Ehli'l-İslâm**, trc. İbrahim Özdemir-Fikret Karaman, Elazığ 2000
- HASAN İbrahim Hasan, **Tarihü'l-İslâm es-Siyâsive's-Sekâfi ve'l-İctima'î**, Kahire 1965.
- HATTABÎ Ebu Süleymen Hamed b. İbrahim, **Beyanü İ'câz el-Kur'ân**, Dar'ul-Marif, 2015.
- HATİP EL-ÇELEBÎ Mustafa b. Abdillâh el-Kostantini, **Süllemi'l-Vusul ila Tabakati'l-Fuhul**, thk. Mahmud Abdülkâdir el-Arnaut, nşr. Mektebetü İrsika, İstanbul 2010.
- HAVVA Said, **el-Esas fi't-Tefsir**, nşr. Daru's-Selam, Kahire h.1424.
- HÂZİN Alauddin Ali b. Muhammed, **Lubabu't-Te'vil fi Meâni't-Tenzil**, thk. Muhammed Ali Şahin, nşr. Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût h.1415.
- HEYSEMÎ Nureddin Ali b. Ebu Bekr, **Mecmeu'z-Zevâid ve Menbeu'l-Fevâid**, Beyrût 1967.
- HÜSEYNÎ Muhammed Reşid b. Ali Rıza, **Tefsiru'l-Menar**, nşr. el-Hey'etü'l-Misriyye, Mısır 1990.
- HEYSEMÎ Nûruddin Ali b. Ebi Bekr, **Mecmeu'z-Zevâid ve Menbe'u'l-Fevâid-Fiten-Bâbü Ma Câe fi'd-Deccal**, Dâru'l-Fikr, Beyrût h.1412.
- HİLLÎ, Hasan b. Yusuf, **el-Babu'l-Hadî 'Aşer ma'a Şerhayhi'n-Naf'i Yevmi'l-Mahşer li Mikdadi's-Siyûri ve Miftahi'l-Bab li Ebi'l-Fetih b. Mahdum**, thk. Mehdi Muhakkik, Tahran, h. 1365.
- İBNİ ARABÎ Muhyiddin, **Fususü'l-Hikem**, (çev. Nuri Genç Osman), M.E. B.Y, İstanbul 1992.
- İBNİ ASAKİR, Ebu'l-Kâsim Alî b. el-Hasen b. Hibetillâh b. Abdillâh b. Hüseyin ed-Dımaşkî eş-Şâfiî, **Tebyinü Kezibi'l-Müfteri fi ma Nüsibe ilâ İmam Ebi İBNİ AŞÜR Muhammed Tahir b. Muhammed et-Tûnusî, Tahrirü'l-Mâna's-Sedid ve Tenvirü'l-Âkili'l-Cedid min Tefsiri'l-Kitabi'l-Mecid**, nşr. ed-Daru't-Tûnusiyye, Tunus 1984.

İBNİ CEVZİ Ebû'l-Ferec Cemâlüddin Abdurrahmân b. Ali, **el-Muntazam fi Târihi'l-Mülûk ve'l-Ümem**, Dârü'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrût1992.

-----**Mir'atu'z-Zaman fi tevarihi'l-Âyan**, nşr. Daru'r-Risaleti'l-Âlemiyye, Di-meşk 2013.

İBNİ EBİ ŞEYBE Ebû Bekir Abdullah b. Muhammed İbrahim, **Musannefü İbn Ebi Şeybe Me'a Hâşiyeti Ebi'l-Meâti**, thk. Muhammed Avvâme, nşr. Dârü'l-Kible, Cidde 2006.

İBNİ ESİRİzzüddin Ali b. Muhammed el-Cezeri, **el-Lübâb fi Tehzibi'l-Ensâb**, Dârü Sâdır,Beyrût1965.

----- **el-Kâmil fi't-Târih**, Beyrût, Dârü Sâdır & Dârü Beyrût 1965.

İBNİ FÜREKEEbû Bekr Muhammed b. el-hasan, **Mücerredü Makâlâti's-Şeyh Ebi'l-Hasan el-Eş'arî**, Dârü'l-Maşrık, Beyrût1987.

İBNİ HACER Ebû'l-Fazl Şihâbüddin Ahmed b. Ali el-Askalâni, **Lisânü'l-Mizân**, Müessesetu'l-Âlemi li'l-Matbûât, Beyrût1986.

İBNİ HALDÜN Ebû Zeyd Veliiyyüddin Abdurrahmân b. Muhammed b. Muhammed b. Muhammed b. Hasen el-Hadramî el-Mağribî et-Tûnişi,**Mukaddime**, haz. Süleyman Uludag, İstanbul 1983.

İBNİ HALLİKÂN Ebû'l-Abbâs Şemsüddin Ahmed b. Muhammed, **Vefeyâtü'l-A'yân ve Enbâu Ebnâi'z-Zamân**, thk. İhsân Abbâs, nşr. Dârü's-Sâdır, Beyrût 1900-1994.

İBNİ HAVKAL Ebû'l-Kâsım Muhammed b. Ali, **Şüretü'l-Arz**, 1939.

İBNİ HAZM Ebu Muhammed Ali b. Ahmed Hazm ez-Zâhiri, **el-Fasl fi'l-Milel ve'l-Ehvâ ve'n-Nihal**, Beyrût 1986.

----- **Kitabud'-Durra Fima Yecibu İ'tikaduhu**, Beyrût 1981.

İBNİ HÜMÂM Kemaleddin, **Kitâbu'l-Müsâyere**, (Kemaleddin b. Ebu Serif'in el-Müsâmere'si ve İbn Kutluboga'nın Haşiyesiile birlikte), 1317.

İBNİ İMÂD Ebû'l-Feth Abdülhayy b. Ahmed el-Hanbelî, **Şezerâtü'z-Zehab fi Ahbâri Men Zehab**, thk. Mahmud el-Arnaûfî, nşr. Dârü İbni Kesir, Beyrût 1986.

İBNİ KAYYİM EL-CEVZİYYE, Ebû Abdillâh Şemsüddin Muhammed b. Ebi Bekr b. Eyyüb ez-Zürafî ed-Dimaşkî el-Hanbelî,**Medâricü's-sâlikin**, Kahire 1403/1983.

-----**es-Sevaiku'l-Mursele**, thk. Ali b. Muhammed, nşr. Daru'l Asime, Riyad h.1408.

İBNİ KESİR, Ebû'l-Fidâ İmâdüddin İsmâil b. Sihâbüddin, **el-Bidâye ve'n-Nihâye**, thk. Ali Şirî, nşr. Daru İhya Turasi'l-Arabî, Beyrût 1988.

İBNİ MANZÜR, Ebu'l-Fadl Muhammed b. Mükerrerem, **Lisânü'l-Arab**, nşr. Daru Sâdır, Lisânü'l-Arab, Beyrût 1990.

İBNU'L-MURTAZA, **Kitâbü'l-Kalâid fi Tashihî'l-Akâid**, tk. A.Nasri Nâdir, nşr. Dârü'l-Maşrık, Beyrût1985.

----- **Tabakatü'l-Mu'tezile**, Beyrût 1912.

İBNİ MUZAFFER Muhammed, **Akaidu'l-İmamiyye**, Kahire, 1973.

İBNİ NEDİM, Ebu'l-Ferec Muhammed b. İshak el-Mu'tezilî eş-Şifî, **el-Fihrist**, thk. İbrahim Ramazan, nşr. Daru'l-Marife, Beyrût 1997.

İBNİ SALİH Abdurrahman, **Mevkifu İbni Teymiyye mine'l-Eşâire**, Mektebetü'r-Rüşd, Riyad 1995.

İBNİ SİNA, Ebû Ali Hüseyin b. Abdullah, **eş-Şifâ el-İlâhiyyât**, Birleşik Arap Cumhuriyeti, 2004.

İBNİ ŞÂZÂN Fadl, **Kitabu'l-İlel**, Nefes 1966.

İBNİ TÂVÛS, Ebû'l-Kâsım Ali b. Mûsâ b. Cafer b. Muhammed, **Ferecü'l-Mehmûm fi Târîhi Ulemâi'n-Nücûm**, nşr. Muhammed Kâzım, , Dârü'z-Zehâir, Kum 1987.

İBNİ TEYMİYYE, Ebû'l-Abbas Takiyyüddin Ahmed el-Harranî, **Kitâbü'n-Nübû**

vvât, Beyrût 1985.

----- **el-İman**, thk. Muhammed Nasiruddin Elbanî, nşr. el-Mektebetü'l-İslâmiyy, Amman 1996.

----- **Mecmûatü'l-Fetâvâ**, nşr. Amir el-Cezzâr-Enver el-Bâz, Mansûra 1995.

----- **Muvâfikatu Sahîhi'l-Mankul li Sarihi'l-Mâkul**, Kahire 1978.

İBNÎ VEZİR Muhammed b. İbrahim b. Ali el-Murteza İzzeddin el-Yemenî, **İsaru'l-Halk âla'l-Hâlk fi Reddi'l-Hilafat ila'l-Mezhebi'l-Hak min Usulü'd-Din**, Darü'l-Kutubü'l-İlmiyye, Beyrût 1987.

----- **el-Avasım vel-Kavasım fi'z-zebbi an Sünneti Ebi'l-Kasım**, thk. Şuayb el-Arnaûtî, , nşr. Messesetü'r-Risale, Beyrût 1994.

İBNU'L-VERDÎ Ebü Hafs Zeynüddin Ömer b. el-Muzaffer b. Ömer el-Bekrî el-Kureşî el-Maarî, **Tetimmütü'l-muhtasar fi Ahbari'l-beşer**, Dârü'l-İlmiyye, Beyrût 1996

İCÎ, Abdurrahman b. Ahmed, **el-Mevâkif fi İlmi'l-Kelâm**, Beyrût ts.

İCÎ Abdurrahman b. Ahmed, **el-Mevâkif**, Beyrût 1983.

İKBAL Muhammed, **İslâm'da Düşüncenin Yeniden Doğuşu** (çev: Ahmed Asrar), İstanbul 1984.

İRFAN Abdülhamid, "**el-Eş'arî, Ebu'l-Hasan**" DİA. İstanbul 1995.

İSFERAYİNÎ Tahir b. Muhammed, **et-Tabsir fi'd-Din ve Temyizu'l-Firaki'n-Naciyeti ani'l-Firaki'l-Halikin**, thk. Kemal Yusuf, nşr. Alemu'l-Kutub, Lübnan 1983.

KÂDİ ABDÜLCEBBÂR, Ebü'l-Hasan Abdülcebbar b. Ahmed el-Hemedâni, **el-Muğni fi Ebvâbi't-Tevhid ve'l-Adl**, el-Muğni, (en-Nübüvvât ve'l-Mu'cizât), tahkik: Mahmud el-Hudayri, Kâhire 1965.

----- **Şerhu'l-Usûli'l-Hamse**, thk. Abdülkerim Osman, nşr. Mektebetü'l-Üsra, Kahire 2009.

----- **el-Muhtasar fi Usûli'd-Din**, Mısır 1971.

----- **Fazlu'l-İ'tizâl ve Tabakâtü'l-Mu'tezile**(thk. Fuad Seyyid), nşr. ed-Dârü't-Tünisiyye li'n-Neşr, Tunus 1974.

----- **Tesbitü delâli'n-nübüvve**(nşr. Abdülkerim Osman), Kahire 1988.

KÂDİ b. Abdunnebî b. Abdurresûl, **Dusturu'l-Ulema Camiu'l-Ulum fi İstilahati'l-Funun**, nşr. Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût 2000.

KAHÂLE Ömer, **Mücemu'l-Muellifin**, Dimeşk 1959.

KAHTANÎ Said b. Ali, **Kâdiyyetu't-Tekfir Beyne Ehli's-Sünneti ve Firaki'd-Dalal fi Davi'l-Kitabi ve's-Sünnet**, nşr. Matbaatu Sefir, Riyad ts.

KARADENİZ Osman, **İlim ve Din açısından Mucize**, İstanbul 1999.

----- **Kelâmlıara Göre Kur'ân-ı Kerim'in İ'câzı Meselesi**, DEÜİFD, Sayı: 3, Yıl: 1986.

KASİMÎ Muhammed Cemaluddin, **Mehasinu't-Te'vil**, thk. Muhammed Basıl, nşr. Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût h.1418.

KÂŞÂNÎ, Muhammed Murtaza, **İlmu'l-Yakîn**, y.y., t.s., c. 1, s. 375.

KARADAŞ Çağfer, **Kelâm Okulları** –Ders Notları–, Bursa 2006.

KÂRÎ Ali, Ebül-Hasen Nürüddin b. Muhammed, **Şerhu'l-Fıkhil-ekber**, (trc. Yunus Vehbi Yavuz), İstanbul 1981.

KASTALANÎ Ahmed b. Muhammed, **el-Mevahibu'd-Diniyye**, Mektebetü't-Tevfi-kiyye, Mısır-Kahire 2010.

KAYIKLIK Hasan, **Gazâlî'de Dinsel Yaşayışın Evrimi**, DiniDini Araştırmalar, 2002,sayı 14, c.5, s.124.

KAYA Mahmut, **İslâm Filozoflarından Felsefe Metinleri**, Klasik Yayınları, İstanbul 2003.

----- "**Kindi, Ya'kub b. İshak**", TDVİA, c. xxvı, s. 41–48.

KALAYCI Mehmet, **Tarihsel Süreçte Eş'arlık-Maturidilik İlişkisi**, Ankara – 2011.

KESKİN Mehmet, **Eş'arlığın Teşekkül Süreci**, Ankara 2005.

KILAVUZ Ahmet Saim, **İslâm Akaidi ve Kelâm'a Giriş**, 10. Baskı, Ensar Neşr., s.231, İstanbul 2004.

KIRBAŞOĞLU Hayri, **Allah'ın Kelâmı Açısından Kur'ân'ın Mahiyetle İlgilihtilaflar ve İbn Kudame el-Makdisi'nin 'Kitâbu'l-Burhan fi Beyani Hakikati'l-Kur'an'ı**, AÜİFD, Ankara 1986.KUŞEYRÎ Ebü'l-Kâsım Zeynü'l-İslâm Abdülkerim b. Hevâzin, **Kuşeyri Risâlesi**(nşr. Süleyman Uludağ), İstanbul 1981.

KİNDİ, Ebü Yûsuf Ya'kûb b. İshâk b. es-Sabbâh, **Felsefi Rîsâleler**, çev. Mahmut Kaya, Klasik Yayınları, İstanbul 2014.

KOÇKUZU Ali Osman, **Rivayet İlimlerinde Haber-i Vahitlerin İtikat ve Teşri Yönlerinden Değeri**, Ankara 1988.

KOÇYİĞİT Talat, **"Ebu'l-Hasan el-Eş'arî ve Bir Risalesi"**, AÜİFD, Ankara 1961.

KOLOĞLU Orhan Şener, **Cübbâîlerin Kelâm Sistemi**, Bursa 2005.

KUTUB Seyyid, **Fi Zilâli'l-Kur'ân**, Salih Uçan (Çev.), Dünya Yayınları, İstanbul 1990.

KUTLUER İlhan, **Berahime'den İbn Sina'ya Nübüvvetin İnkâr ve İspatı**, Akıl ve İtikat İçinde, İz yay, İstanbul 1998.

KÜÇÜK Abdurrahman, Günay TÜMER, **Dinler Tarihi**, Ocak Yayınları, İkinci Baskı, Ankara 1993.

KURTUBÎ, Ebu Abdullah Muhammed b. Ahmed el-Ensârî, **el-Câmiu li Ahkâmî'l-Kurân**, nşr. Ebuİshak İbrâhim, Kahire 1967.

KULEYNÎ, Ebu Ca'fer Muhammed b. Ya'kub b. İshâk, **el-Usûlu'l-Kâfi**, tsh. Necmeddin Âmilî ta'lik Ali Ekber Gıffarî, Tahrân 1388, c.1, s.134-35.

KUŞEYRÎ, Abdülkerim en-Neysabûrî, **er-Risale**, (Thk Ali Abdulhamid) Beyrût 1993.

KUBATMehmet, "Eş'arî Ekolünün Öncüsü Olarak Ebü'l-Hasan el-Eş'arî Ve Kelâmî-Görüşleri", İslâmîİlimler **Dergisi**, yıl 7. cilt 7, sayı 13 (21-47).

LEKKÂNÎ, Abdüsselam b. İbrahim el-Mâlîki, **İthâfu'l-Mürîd Şerhi Cevhereti't-Tevhid**, Mısır 1948.

MACMUA MÎNE'L-ULEMA bi İşrafi Macmaî'l-Buhusi'l-İslâmîyye bi'l-Ezher, **et-Tefsiru'l-Vasit li'l-Kur'ani'l-Kerim**, nşr. el-Hey'etu'l-Amme li Şuûni'l-Matabîi'l-Emiriyye, Ezher 1973-1993.

MAĞRİBÎ Ali Abdu'l-Fettah, **el-Fıraku'l-Kelâmîyyeti'l-İslâmîyye**, Mısır 1986.

MAKDÎSÎ Muhammed b. Abdilmelik Ebu'l-Hasan, **Tekmiletu Tarihi't-Taberî**, thk. Albert Yusuf Kenan, nşr. Katolik Matbaası, Beyrût 1958.

MALÂTÎ Zeynüddin Abûlbâsîd b. Halil, **et-Tenbih ve'r-red âlâ ehli'l-ehvâ ve'l-bid'a**, Beyrût 1968.

MATURİDÎ Muhammed b. Muhammed Ebu Mansur, **Te'vilatu Ehli's-Sünnet**, thk. Dr. Mecdî Baslum, nşr, Daru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût 2005.

----- **Kitabü't-Tevhid Tercümesi**, trc, Bekir Topaloğlu, İslâm yay. Ankara 2005.

----- **Te'vilâtü'l-Kur'ân**, Ahmed Vanlıoğlu (Thk.), İstanbul: Mizan Yayınevi, 2005.

MÂVERDÎ, Ebül-Hasan Ali b. Muhammed, **Âlâmü'n-nübüvve**, Beyrût 1994.

----- **el-Ahkâmüs-Sulataniye**, Daru 'l-Kutubi 'l-İlmiyye, Beyrût1401/1981.

MEBRÛK Ali, **en-Nübüvve**, Beyrût: Dâru't-Tenvir, 1993.

MEĞRAVÎ Ebu Sehl b. Muhammed b. Abdurrahman, **Mevsuatu Mevakıfı's-Selefi'l-Âkide'ti ve'l-Menheci ve't-Terbiyeti**, nşr. Mektebetü'l-İslâmîyye, Kahire ts.

- MES'ÜDÎ, Ebû'l-Hasan Ali b. Hüseyin, **Murûcu'z-Zeheb ve Me'adinu'l-Cevher**, thk. Said Muhammed el-Lehham, Beyrût 1997.
- MEVDÜDÎ, Ebu'l-A'lâ, **Vahiy ve Nübüvvet**, (Terc. Ünal Çetinkaya), Ankara, 1990.
- MEYHÛB Seyyid Abdüssettâr, **el-Kur'ân ve'n-nübüvve inde'l-Kâdı Abdülcebbar**, Dâru'l-Hidâye, 2. Basım, Kahire 2003.
- MEYMUN b. Muhammed, **Bahrul-Kelâm**, Dımaşk 1997.
- MEVSİLÎ Ebu Ya'lâ, Ahmed b. Ali, **Müsnedü Ebi Ya'lâ**, thk. Hüseyin Selim Esed, Dımeşk 1984.
- MİRZA GULAM Ahmed, **Keramatu's Sadıkın**, Sialkott 1894.
- MİRZA TAHİR Ahmed, **Hateme'n-Nebıyyin Ayeti ve Hz. Resulullah'ın (s.a.v.) Yüce Şanı** (çev. Muhammed Celal Şems), Surrey 1996.
- NURSÎ Said, **Şualar**, RNK, 2012.
- **Sözler**, RNK, 2012.
- OKŞAR Yusuf, **İslâm Kelâmında Nedensellik ve Adetullah**, Adana 2008.
- "Gazâlî'nin Nedensellik ve Adetullah Düşüncesi", Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2016.
- ÖZARSLAN Selim, "Peygamberlerin Özelliklerinden Erkek Olmak ve Düşündürdükleri", **Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi** 10/2- 2006.
- ÖZDEMİR İbrahim, "Eş'ariler'de Kelâmî Ta'lil", **Bingöl Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi**, c.2, sayı: 4, Yıl: 2014 / 2.
- ÖZBEK Durmuş, **Saduddin Taftazani ve Nübüvvet Görüşü**, Sebat Ofset, Konya 2002.
- ÖZERVARLI M. Sait, **Kelâmda Yenilik Arayışları**, İstanbul 1998.
- ÖZLER Mevlüt, **İslâm Düşüncesinde Ehl-i sünnet Ehl-i Bidat Adlandırmaları**, Erzurum 2001.
- ÖZSOY Ömer-İlhami GÜLER, **Konularına Göre Kur'ân**, Fecr Yay. Ankara 1997.
- **el-Müfredât fi garibi'l-Kur'ân**, Dârü'l-İhyâ, Beyrût 2002.
- RÂĞİB EL-İSFAHÂNÎ, Ebû'l-Kâsım Hüseyin b. Muhammed b. el-Mufaddal, **Mu'cemu Müfredât-i Elfâzi'l-Kur'ân**, Beyrût 2002.
- SABÜNÎ Nureddin, **Maturidiyye Akaidi**, (Terc. Bekir Topaloğlu), D.İ.B. Yay., Ankara 1998.
- **el-Bidaye fi Usûli'd-Din**, (Terc. Bekir Topaloğlu), D.İ.B. Yay., Ankara 1979.
- SADIKÎ Hadî, **Der Amedi ber Kelâmi Cedid**, Kum, Kitab Taha ve Neşri Maarif, 1383.
- SADÛK Muhammed b. Ali b. Hüseyin Ebî Ca'fer İbn Babeveyh el-Kummî, **Risâletu'l-İ'tikâdi'l-İmâmîyye, (Şii İmamiyye İnanç Esasları)** çev. Ethem Ruhi Fığlalı, Ankara 1978.
- Sadûk, **Emâli**, y.y. 1362.
- SAFFFÂR Muhammed b. Hasan b. Ferruh, **Besâiru'd-Derecati'l-Kübra fi Fedâili Âl-i Muhammed**, Kum 1374..
- SALİH Subhi, **Mebâhis fi Ulûmi'l-Kur'ân**, Derseâdet Kitabevi, İstanbul 1995.
- SEFEDÎ Salahuddin Halil, **el-Vafi bi'l-Vefiyyat**, thk. Ahmet el-Arnaut, nşr. Daru İhyai't-Turas, Beyrût 2000.
- SEMÂNÎ Ebû Said Abdülkerim b. Muhammed b. Mansûr, **el-Ensâb**, thk. Abdullâh el-Bârûdi, nşr. Dârü'l-Cinân, Beyrût 1988.
- SUBHANÎ Cafer, **el-İlahiyat ale hedyi'l-Kitab ve's-Sünnet ve'l-Akl**, Şeyh Hasan Amulî, Müessesetu İmam Sadık, Kum 1417.
- SİNANOĞLU Mustafa, **"Semavi Dinlerin Kutsal Metinlerinde Nübüvvet Anlayış"**, İbrahim Coşkun (Ed.), İstanbul: Ensar Yayınları, 2009.

SOYSALDI Mehmet, **Kur'an Semantiği Açısından İnançla İlgili Temel Kavramlar**, Çağlayan yay, İzmir, 1997.

SUYŪTĪ Celāluddīn Abdurrahman, **el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'ân**, Beyrût 1957.

SÖNMEZ Bülent, **Peygamber ve Filozof**, Araştırma yay, Ankara 2002

SÖNMEZ Vecihi, **Nübüvvet Tartışmaları**, İstanbul 2005.

SUBHĪ Muhammed Mahmud, **Dirasetün Felsefiyyetün fi ilmi'l-Kelâm**, Beyrût 1985.

SUBKĪ Ebu Nasır Abdurrahman, **Tabakâtü's-Şâfiyyeti'l-Kübrâ**, Kahire 1992.

SŪYŪTĪ Celâleddīn Ebu Bekr Abdurrahman, **el-İtkân fi Ulûmi'l-Kur'an**, Beyrût 1985.

----- **Buğyetü'l-Vuât fi Tabakâti'l-Lügaviyyîn ve'n-Nuhât**, thk. M. Ebû'l-Fazl İbrâhîm, Mektebetü'l-Asriyye, Beyrût 1964.

----- **Tabakatu'l-Müfessirin**, thk. Ali Muhammed, nşr. Mektebetu Vehbe, Kahire 1396.

ŞÂFĪMuhammed b. İdris, **el-Fıkhul-ekber fi ilm-i Usûlid-din**, nşr. Abdullah Ahmed Yasin, 2013.

ŞEHRĪSTÂNĪ Ebû'l-Feth Muhammed b. Abdülkerim Ahmet, **el-Milel ve'n-Nihal**, (Nsr; M.Seyyid Kilâni), Dârus-Saib, Beyrût 1986.

----- **Nihâyetü'l-İkdâm fi ilmi'l-kelem**, London 1934.

ŞEMSUDDĪN EBU'L-AVN Muhammed b. Ahmed el-Hanbelî, **Levamiu'l-Envari'l-Behiyye ve Sevatiu'l-Esrari'l-Eseriyye li Şerhi'd-Dureri'l-Mudiyye fi Akdi'l-Firketi'l-Mardiyye**, nşr. Müessesetü'l-Hafikîn, Dimeşk 1982.

ŞERĪF MURTAZA Ali bin Hasan, **Resailu's-Şerif el-Murtaza**, Daru'l-Kur'ani'l-Kerim, Kum 1405.

ŞEYHZÂDE Abdurrahim b. Ali, **Nazmu'l-Feraid**, Mısır 1317/1899.

ŞĪHABUDDĪN Ahmed b. Muhammed el-Hanefî, **Haşiyetü'üş-Şihab âla Tefsiri'l-Beydavî İnaayetü'l-Kadî ve Kifayetür'Radî âla Tefsiri'l-Beydavî**, nşr. Daru Sadr, Beyrût ts.

ŞEVKANĪ Muhammed b. Ali, **Fethu'l-Kadîr**, nşr. Daru İbni Kesir-Daru'l-Kelimum't-Tayyib, Dimeşk-Beyrût h.1414.

ŞEYH MŪFĪD Ebû Abdillâh Muhammed b. Muhammed b. en-Nu'mân el-Hârisî el-Ukberî, **el-İhtisâs**, thk. Ali Ekber el-Gıfârî ve Seyyid Mahmud ez-Zernedî, Beyrût 1993.

----- **Evâilu'l-Makâlât**, Beyrût 1993.

----- **en-Nuketü'l-İ'tikâdiyye**, Kum, 1413.

ŞİK İsmail, "Eş'arî'nin Mu'tezile'den Ayrılmasının Nedenleri Üzerine Bir Deneme", Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, sayı 1, 2004, c. 4, s.19.

MŪSLĪM, Ebu'l-Hüseyn, **Sahihu Müslim**, thk. Muhammed Fuâd Abdülbâki, Dâru-İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrût 1981.

NASIRUDDĪN TŪSĪ, Muhammed b. Muhammed b. Hasan, **Risale-i İmamet**, Tahran 1335, s. 20

NÂŞĪ EL-EKBER, Ebû'l-Abbâs Abdullâh b. Muhammed b. Abdillâh el-Enbârî, **Mesâilu'l-İmâme ve Muktetafât min'el-Kitabi'l-Evsât fi'l-makâlât (Usûlu'n-Nihal)**, thk. Josev Van Ess, Beyrût 1971.

NESEFĪ, Ebu'l-Muin, **Tabsiratü'l-Edille fi Usûli'd-Din**, thk. Hüseyin Atay, Şaban Ali Düzgün, Ankara 2003.

NĪSÂBŪRĪ, Ebu İshâk Ahmed b. İbrâhîm es-Sa'lebi, **el-Keşf ve'l-Beyân an Tefsiri'l-Kur'an**, nşr. Dâru İhyâi't-Türâsi'l-Arabî, Beyrût 1322.

----- **Ğaribu'l-Kur'an ve Reğaibu'l-Furkan**, tkh. Şeyh Zekerriyya, nşr. Da-

ru'l-Kutubi'l-İlmiyye, Beyrût h.1416.

TABERÎ Muhammed b. Cerir, **Camiu'l-Beyan an Te'vili Ayi'l-Kur'ân**, Beyrût1988.

----- **Târihu'l-Ümem ve'l-Mülûk**, (Nsr.; M. Ebû'l-Fazl İbrâhim), Dâru Süveydân, Beyrût1967.

TACUDDÎN Ebu Nasr Abdulvehhab b. Ali, **Tabakatu's-Şâfiyeti'l-Kubrâ**, Daru İhyai'l-Kutubi'l-Ârabî, y.y. 1965.

TAFTAZÂNÎSa'duddin Mes'ûd b. Ömer, **Şerhu'l-Makâsîd**, nşr. Abdurrahmân Umeyra, Şerhu'l-Mekâsîd, Beyrût 1998.

----- **Şerhu'l-Akâid**, İstanbul 2001.

TİRMİZÎMuhammed b.İsâ Ebû İsâ, **el-Câmiu's-Sahihu Sünenü't-Tirmizi**, Ahmed thk. Muhammed Şakir, nşr. Dâru İhyâu't-Türâsi'l-Arabî,Beyrût1986.

----- **Sünenü't-Tirmizi**, Çağrı Yay, İstanbul 1981.

TÜSÎ, **Risaletün fi'l-Fark beyne'n-Nebî ve'l-İmam**, y.y. t.s.

TEHÂNEVÎ Muhammed Ali İbni Ali, **Keşşâfu Istilâhâtü'l-Ulûm**, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrût 1995.

TEMİMÎ Muhammed b. Halife Ali, **Mâtakadu Ehli's-Sünneti ve'l-Cemaâ fi E-maillahi'l-Husna**, nşr. Advau's-Selef, Riyad 1999.

TEMİZ Mehmet Ali, **Nübüvvet Ve Rîsâlet Kavramlarının TeolojikAçıdan Anlamsal Çerçevesi**, Sivas 2007.

TOPALOĞLU Bekir, **Kelâm İlmi**, İstanbul 1991.

----- **Kelâm İlmine Giriş**, İstanbul 1981.

TOPALOĞLU Bekir, İlyas ÇELEBİ, **Kelâm Terimleri Sözlüğü**, İstanbul, İsam Yayınları, 2010.

TAŞDELEN Emine, **Yahudilikte Nübüvvet**, Konya 2010.

UĞURLU Ayetullah, **el-İbâne Adlı Eseri Örneğine Göre el-Eş'arî'nin Kelâmcılığı**, Şanlıurfa 2007.

UĞUR Hakan, **Kur'an'ın Tasdik Ettiği Tevrat'taki Konular**, Konya 2008.

ULUDAĞ Süleyman, **İslâm'da İnanç Konuları ve İtikâdi Mezhepler**, İstanbul Marifet yay. 1992.

ÜLKEN Hilmi Ziya, **İslâm Felsefesi, Kaynakları ve Tesirleri**, Türkiye İş Bankası Kültür yay, Ankara 1967.

YAZIR Elmalılı Hamdi, **Hak Dini Kur'an Dili**, Ankara: Akçağ Yay, 1995.

YAKA Eyüp, **Kur'an'da Ehl-i Kitabın Kendi Dinlerine Karşı Tutumu**, S. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lİsâns Tezi, Konya 1994.

YAKIT İsmail, "**Hız. Peygamber'in Dindeki Konumu**", III. Kutlu Dogum Sempozyum, Isparta 2000.

YÂKÛT Şihâbüddin Ebû Abdullâh el-Hamevi er-Rûmi, **Mu'cemü'l-Büldân**, Dâru Sâdır, Beyrût1989.

YAR Erkan, **Müslüman Kelâmında Elçilik**, İslâm'da Peygamberİnancı, İbrahim Coşkun (Ed.),İstanbul 2009.

YAVUZSalih Sabri, **Ehl-i sünnetVe Mutezile Bağlamında Doğruluk Ölçüsü Olarak Keramet**, Kelâm Araştırmaları 3,1, 2005.

----- **İslâm Düşüncesinde Nübüvvet**, İstanbul: İnsan Yayınları 2011.

YAVUZ Yusuf Şevki, "**Eş'arîyye**",DİA. İstanbul, 1995,

----- **Delâilü'n-nübüvve**, DİA, c.9, s.116.

----- **Halku Ef'Âli'l-İbâd**, c.15, s.371.

----- **Eş'arî**, TDV İslâm Ansiklopedisi, c. 11, s.444.

----- **Cahız**, DİA, c. VII, İstanbul 1993, s 24.

- YAZICIOĞLU M. Said, **Kelâm Ders Notları**, Ankara 1998.
- YEZDÎ Misbah, Muhammed TAKÎ, **Amuzeug Akaid**, neşr-i Beyne'l-Milel, Tahran 1377.
- YURDAGÜR Metin, “İslâm Düşünce Tarihinde Hatm-i Nübüvvet Meselesi”, MÜİFD, Sayı: 13-14-15, Yıl: 1997.
- **“Son Dönem Mu'tezilesi'nin En Meşhur Kelâmcısı Kâdî Abdülcebbâr, Hayatı ve Eserleri”**, MÜİFD, yıl: 1986.
- **Kâdî Abdülcebbâr**, DÎA, 24, 103-105.
- YÜCER İsâ, **Son Peygamberlik Rîsâlet ve Nübüvvetin Delillerle İspatı**, Ankara 1996.
- YÜKSEL Emrullah, “Eş'âriiler ile Maturidiler Arasındaki Görüş Ayrılıkları”, **Atatürk Üniversitesi İslâmî İlimler Fakültesi Dergisi**, 1980, c.4, s. 91.
- ZEBİDÎ Muhammed Murtaza el-Huseyni, **Tâcü'l-Arûs**, y.y. 1988.
- ZEHEBÎ Şemsuddin Ebu Abdillâh Muhammed b. Ahmed b. Osman, **Siyeru Alâmi'n-Nübelâ**, thk. Şuayb el-Arna'ût, nşr. Müessesetü'r-Risâle, Beyrût 1981-1985.
- **el-İber**, Kuveyt, 1960.
- **Mizânü'l-İ'tidâl**, Mısır 1963.
- **el-Ârş**, thk. Muhammed Halife et-Temimî, nşr. İmadetu'l-Bahsi'l-İlmiyy bi'l-Camiati'l-İslâmî, Medine 2003.
- **el-Uluvvu li'i-Âliyyi'l-Ğaffar fi İdahi Sahihi'l-Ahbar ve Sakimiha**, thk. Ebu Muhammed Eşref, Mektebetu Advai's-Selef, Riyad 1995.
- **Tarihu'l-İslâm ve Vefayatu'l-Meşahiri ve'l-Âlâm**, thk. Ömer et-Tedmirî, nşr. Daru'l-Kitabi'l-Ârabî, Beyrût 1993.
- ZEMAŞERÎ Cârullah Mahmûd b. Ömer, **Keşşâf 'An Hakâilü Ğavâmidü't-Tenzil ve 'Uyunu'l-Ekâvili fi Vücûhu't-Te'vil**, Mustafa Hüseyin Ahmed (Tertib-Tedbit-Tasihih). 1998.
- ZENCÂNÎ Seyyid İbrahim el-Müsevi, **Akâidu'l-İmamiyye**, Kum 1982, c. 3, s. 175, 183.
- ZERKEŞİ Bedru'd-Din, **el-Burhan fi Ulûmi'l-Kur'ân**, Beyrût, 1977.